

การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาคีรัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ในทะเลของประเทศไทย

Development of Indicators for Public Organization Administration in the Field of Marine Mammals Conservation in Thailand

บทความวิจัย

นันทริกา ชันซื่อ¹ สุดาวรรณ สมใจ² และ ชาญเดช เจริญวิริยะกุล³
Nantarika Chansue¹ Sudawan Somjai² and Chandej Charoenwiriyakul³
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10300
Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, Thailand 10300

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาและทดสอบแบบจำลองความสัมพันธ์ รวมถึงศึกษาความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของตัวบ่งชี้ด้านการบริหารองค์กรภาคีรัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสม แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้ 2) ทดสอบโมเดลความสัมพันธ์ และ 3) ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายทะเล จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิเป็นสัดส่วน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยัน และผู้ทรงคุณวุฒิอีกจำนวน 10 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแล้วทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาคีรัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศไทย ประกอบด้วย การบริหารระบบราชการ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีองค์ประกอบย่อยรวม 20 องค์ประกอบและมีตัวบ่งชี้รวม 84 ตัว 2) แบบจำลองความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ การบริหารระบบราชการ และการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ตามลำดับ และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากในการนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ดำเนินการในเชิงปฏิบัติได้

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹ Corresponding Author's E-mail: nantarikachansue@gmail.com

²⁻³ อาจารย์ที่ปรึกษา

คำสำคัญ: การพัฒนาตัวชี้, การบริหารองค์กรภาครัฐ, สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

Abstract

The objectives of this research are: to develop and test a model representing the relationship of indicators for public organization administration in the field of marine mammal conservation in Thailand and to study the possibilities for the application of the developed indicators in real practice. This research uses a mixed research methodology done in three steps, which are 1) studying and developing the indicators, 2) testing the relationship model of the indicators, and 3) studying the possibilities for application. The sample consists of ten experts selected by purposive sampling for in-depth interviews whose data is analyzed with content analysis and 400 officers and local people living in the seashore area selected by proportional stratified sampling whose data is collected with the questionnaire and analyzed by confirmation factor analysis. And ten more experts were selected by purposive sampling for questionnaire and average analysis.

The research findings show that 1) the indicators of public organizations involved in the field of marine mammal conservation in Thailand consist of bureaucratic structure, the new public management model and development of public sector management quality which comprise of 20 sub-components and 84 indicators, 2) the model representing the relationship of the indicators is consistent with the empirical data where the development of public sector management quality has the highest factor loading followed

by the bureaucratic structure and the new public management model respectively, and 3) in the opinion of the experts, there is a high possibility that the developed indicators can be applied to actual practice.

Keywords: Indicators Development, Public Organization Administration, Marine Mammals

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทะเลเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยมีชายฝั่งยาวประมาณ 3,151.13 กิโลเมตร และมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางทะเลถึง 350,000 ตารางกิโลเมตร (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562) ประกอบด้วย ทรัพยากรทางทะเลมากมาย ที่มีคุณค่าทั้งทางด้านระบบนิเวศวิทยา ในการสร้างความสมดุลของระบบนิเวศ และสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการนำมาใช้บริโภคและอุปโภค อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกด้วย แต่ประโยชน์ที่สำคัญคือ เป็นแหล่งค้าจุนระบบนิเวศที่สร้างและอนุบาลสิ่งมีชีวิต ทำให้พบความหลากหลายทางชีวภาพใหม่ ๆ (เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์ และคณะ, 2550) รวมทั้งรวบรวมพันธุ์กรรมของสัตว์ที่มีคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ เต่าทะเลและสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล (Marine Mammals) อันเป็นตัวชี้วัดหนึ่งถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเล (Cairns and Lackey, 1992, Titus, 1992 และ Upton, 1992)

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลที่สามารถพบได้ในประเทศไทย คือ กลุ่ม Cetaceans ประกอบด้วย วาฬและโลมาเป็นสมาชิก มีการพบเห็นได้ในประเทศไทย ในปัจจุบันมีจำนวน 27 ชนิด และกลุ่ม Sirenians ที่มีพะยูนเป็นสมาชิกเพียงชนิดเดียว ซึ่งสามารถพบเห็นได้ทั้งในฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน โดยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลที่พบได้ในประเทศไทยมีขนาดตั้งแต่ 1.20-20 เมตร (กาญจนา อุดุลยานุโกศล, สุรศักดิ์ ทองสุกดี, ธีรวัตร เปรมปรี

และเผ่าเทพ เชิดสุขใจ, 2557) ซึ่งสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลเหล่านี้เป็นสัตว์ที่อยู่ในลำดับสูงสุด (Top Trophic Level) ของระบบห่วงโซ่อาหาร (Food Chain) ที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคอาเซียน (สมเกียรติ ขอกเกียรติวงศ์, นฤมล กรณิตนันท์ และสุพจน์ จันทราภรณ์ศิลป์, 2547) แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของโลกทำให้เกิดการขยายตัวของพื้นที่อยู่อาศัยด้วยการถมทะเล เทคโนโลยีการประมงสมัยใหม่ เป็นต้น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเล รวมทั้งสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลด้วย ซึ่งในปัจจุบันสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลลดจำนวนประชากรลงอย่างต่อเนื่อง สาเหตุของการลดจำนวนลงของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น สาเหตุที่เกิดจากการเจ็บป่วยที่สามารถเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสาเหตุที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบจากการใช้เครื่องมือการประมง การทิ้งขยะลงสู่ทะเล มลภาวะและการรบกวนถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งนับได้ว่าเป็นสาเหตุหลักของการลดจำนวนลงอย่างรวดเร็วของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล จึงเป็นสัตว์ที่ทั่วโลกได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2560)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กำหนดให้สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลเป็นสัตว์ป่าสงวนและคุ้มครอง ในการห้ามล่า ห้ามค้า และห้ามครอบครอง และจัดอยู่ในรายชื่อของอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งพันธุ์พืชป่าสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES) แต่จากการสำรวจสัตว์ทะเลหายากในธรรมชาติ พบว่าพะยูนในธรรมชาติพบจำนวน 200 ตัว ลดลงจากเดิมที่มีอยู่ 240 ตัว กลุ่มโลมาและวาฬในธรรมชาติ พบจำนวน 1,742 ตัว มีการแพร่กระจายลดลงทั้งอ่าวไทยและฝั่งอันดามันจากข้อมูลดังกล่าวพบว่า สัตว์ทะเลหายากในน่านน้ำไทยลดจำนวนลงอย่างรวดเร็วทั้งฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย นอกจากนี้ยังพบการเกยตื้นสัตว์ทะเลหายากในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2548-2558) รวม 2,427 ตัว ประกอบด้วยเต่าทะเล 1,320 ตัว และเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล

ประกอบด้วย โลมาและวาฬ 975 ตัว พะยูน 132 ตัว ซึ่งแต่ละปีมีแนวโน้มการเกยตื้นเพิ่มสูงขึ้น โดยส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากสภาพความแปรปรวนของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ หรืออาการเจ็บป่วยของสัตว์เอง นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากกิจกรรมของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการทำการประมงที่ก่อให้เกิดอาการบาดเจ็บหรือตายจากการติดเครื่องมือประมง การพัฒนาชายฝั่งและธุรกิจท่องเที่ยวทำให้พื้นที่ตามธรรมชาติถูกรบกวน รวมทั้งสร้างขยะในทะเล จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งซึ่งทำให้สัตว์เหล่านี้ตายเป็นจำนวนมากเช่นกัน (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2558)

สถานการณ์ดังกล่าวจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับวิกฤตการณ์การลดจำนวนของประชากรสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์เป็นอย่างมาก การดำเนินการเพื่อชะลอหรือหยุดการลดจำนวนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง จึงได้มีบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งสัตว์หายากต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานโดยเฉพาะภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศที่ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีเอกภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องอาศัยการประสานความร่วมมืออย่างบูรณาการจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ และประชาสังคม (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559) แต่กลไกสำคัญในการดำเนินการให้เห็นผลในทางปฏิบัติย่อมขึ้นอยู่กับการทำงานของรัฐบาล และส่วนราชการที่จะดำเนินการ และสร้างกลไกการทำงานที่มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีตัวบ่งชี้ข้อมูลที่แสดงถึงคุณลักษณะหรือสภาพการณ์ เพื่อใช้ประเมินทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณสามารถสะท้อนถึงการดำเนินงานได้ ตัวบ่งชี้จึงนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดเป้าหมายและประเมินผลในการปฏิบัติงาน ตลอดจนสามารถวิเคราะห์ระดับของความสำเร็จของงานได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2551)

เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีการนำ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) มาเป็นแนวทาง การบริหารประเทศ (Road Map) เป็นครั้งแรก โดย ยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 5 ได้กล่าวถึงนโยบายการอนุรักษ์ สัตว์น้ำการจัดการระบบอนุรักษ์ฟื้นฟูและป้องกันการทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งนำมาสู่กลไกการปฏิบัติงานของ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูก ด้วยนมในทะเลที่จะต้องหาแนวทางการดำเนินการในการ ชะลอหรือหยุดการลดจำนวนและการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูก ด้วยนมในทะเลที่มีประสิทธิภาพ โดยการสร้างกลไกการ บริหารสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกัน การพัฒนาตัวบ่งชี้จึงเป็น แนวทางสำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นประโยชน์มากต่อการบริหาร จัดการ รวมถึงการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผลการ ดำเนินการ ให้สามารถอ้างอิงถึงเป้าหมายที่ต้องการและ ตรวจสอบได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2545) ทั้งนี้ การใช้ตัว บ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู สัตว์ทะเลหายากของสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากร ทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน และสำนักอนุรักษ์ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัด กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนด ขั้นตอนการดำเนินงานไว้โดยมุ่งเน้นเป็นขั้นตอนในเชิง ปฏิบัติ เช่น การเพิ่มการช่วยเหลือและฟื้นฟูสัตว์ทะเลเกยตื้น การลดภัยคุกคาม การวิจัยและพัฒนาการอนุรักษ์และฟื้นฟู การเฝ้าระวัง การประเมินและติดตามสถานภาพสัตว์ทะเล หายาก เป็นต้น ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนา ตัวบ่งชี้ในเชิงการบริหารที่จะเป็นแนวทางให้หน่วยงาน ทั้งระบบในการบริหารจัดการและดำเนินการให้สอดคล้อง และเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ในทะเล ทั้งการกำหนดจุดประสงค์ เป้าหมาย การประสานงาน การใช้งบประมาณ เป็นต้น เพื่อให้กระบวนการทำงาน ด้วยกลไกภาครัฐมีประสิทธิภาพและเกิดผลดีต่อการอนุรักษ์ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

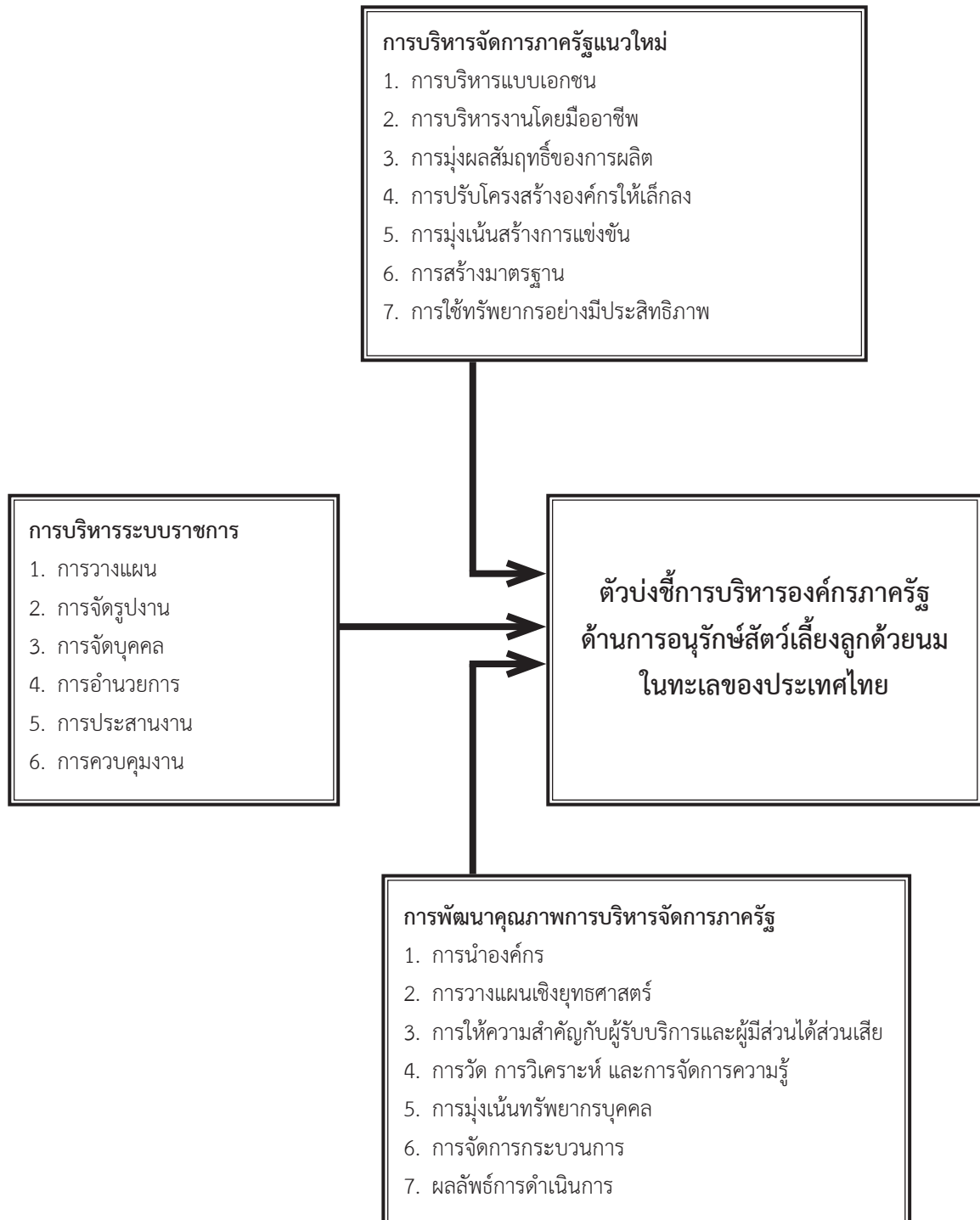
1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านการบริหารองค์กรภาครัฐ ด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศไทย
2. เพื่อทดสอบโมเดลความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ ด้านการบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูก ด้วยนมในทะเลของประเทศไทย
3. ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนา ขึ้นไปใช้ดำเนินการ

สมมติฐานการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้ด้านการบริหารองค์กรภาครัฐด้านการ อนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศไทย ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านการบริหารระบบราชการ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และการพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการภาครัฐ
2. โมเดลความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ด้านการบริหาร องค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล ของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับการบริหารระบบราชการ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และการพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการภาครัฐ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยนำข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) มาใช้ ทั้งนี้ การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยการสังเคราะห์แนวคิด การบริหารระบบราชการ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐเป็นหลัก และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาพัฒนาโดยอาศัยเทคนิค การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อสร้างตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง ในการบริหารด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล โดยเฉพาะ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้ระเบียบการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sampling) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ ซึ่งประกอบด้วย ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 1 ท่าน อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช และอธิบดีกรมประมง รวม 3 ท่าน หัวหน้าหน่วย 1 ท่าน คือ อดีตหัวหน้าอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม นักวิชาการ 2 ท่าน คือ รองคณบดีคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และรองผู้อำนวยการศูนย์วิจัยโรคสัตว์น้ำ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหัวหน้าหน่วยงานเอกชน 2 ท่าน คือ หัวหน้าฝ่ายทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง WWF และประธานมูลนิธิรักษาสัตว์ป่า รวมจำนวน 10 คน

ในการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อสอบถามความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามประชากร คือ เจ้าหน้าที่และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการเกยตื้นหรือการพบเห็นในธรรมชาติของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจำนวน 19 จังหวัด ซึ่งแบ่งตามพื้นที่ปฏิบัติงานภายใต้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดย 20 เท่าของตัวแปร (สุวิมล ติรกานนท์, 2555) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ผู้วิจัยทำการสุ่มตามพื้นที่โดยใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) แบบชั้นภูมิเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จำนวน 85 คน และประชาชน จำนวน 315 คน สำหรับการศึกษาความเป็นไปได้

ในการดำเนินการทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการและปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อธิบดีและรองอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รองผู้อำนวยการและสัตวแพทย์ประจำศูนย์วิจัยโรคสัตว์น้ำ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จังหวัดตรัง รวมจำนวน 10 คน

หมายเหตุ: ข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 ชุด จะมีความแตกต่างและเหมือนกันบ้างบางส่วนทั้งนี้เกิดจากระยะเวลาการวิจัย การโยกย้ายตำแหน่ง และเทคนิคการวิจัย

2. เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักการบริหารมากำหนดกลุ่มคำถามที่เฉพาะเจาะจงกับการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศไทย แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่และประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น และปรับปรุงแบบสอบถามสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามเท่ากับ 0.92 ดังนั้น ตัวบ่งชี้มีค่าดัชนีสอดคล้องระหว่างคำถามและจุดประสงค์ในการศึกษา สามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ.2562

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดทำแบบสอบถามตัวบ่งชี้ของการบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศไทย และนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบโดยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งเพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบย่อย และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารงานองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศไทย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศไทย

ผลการคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมในการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศไทย รวมมีตัวบ่งชี้จำนวนทั้งสิ้น 84 ตัว ภายใต้อุปกรณ์หลัก 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารระบบราชการ มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 6 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้ 30 ตัว 2) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีองค์ประกอบย่อย จำนวน 7 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้ 21 ตัว และ 3) การพัฒนาคุณภาพการบริหาร

จัดการภาครัฐ มีองค์ประกอบย่อย จำนวน 7 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้ 33 ตัว

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อทดสอบโมเดลความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ด้านการบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยทั้ง 20 องค์ประกอบ พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวกตั้งแต่ 0.74 ถึง 0.93 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบของทุกตัวบ่งชี้แตกต่างกันจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าองค์ประกอบย่อยทั้ง 20 องค์ประกอบ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศไทย เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเป็นรายองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบหลักด้านการบริหารราชการ ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ การประสานงาน มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.89 และมีความแปรผันร่วมกันกับองค์ประกอบหลักด้านการบริหารราชการ ร้อยละ 80 ส่วนองค์ประกอบหลักด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ การปรับโครงสร้างองค์กรให้เล็กลง มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.93 และมีความแปรผันร่วมกันกับองค์ประกอบหลักด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ร้อยละ 86 และสำหรับองค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.90 และมีความแปรผันร่วมกันกับองค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ร้อยละ 82 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลของประเทศไทย

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ		R ²	สัมประสิทธิ์ คะแนน องค์ประกอบ
	B	SE		
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง				
องค์ประกอบหลักด้านการบริหารระบบราชการ (BUREAD)				
การวางแผน (PLAN)	0.74		0.55	0.26
การจัดการโครงสร้าง (ORGANI)	0.85	0.02	0.71	0.29
การจัดการบุคคล (STAFF)	0.85	0.03	0.72	0.14
การอำนวยการ (DIRECT)	0.88	0.02	0.78	0.39
การประสานงาน (COORDI)	0.89	0.03	0.80	0.42
การควบคุม (CONTL)	0.87	0.03	0.75	0.33
องค์ประกอบหลักด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM)				
การบริหารแบบเอกชน (PRIVAT)	0.87		0.75	0.24
การบริหารโดยมืออาชีพ (PROFES)	0.87	0.02	0.76	0.17
การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของการผลิต (EFFECT)	0.87	0.02	0.75	0.11
การปรับโครงสร้างองค์กรให้เล็กลง (STRUCT)	0.93	0.02	0.86	0.43
การมุ่งเน้นสร้างการแข่งขัน (COMPET)	0.84	0.02	0.71	0.17
การสร้างมาตรฐาน (STANDRT)	0.90	0.02	0.80	0.31
การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (RESOUR)	0.84	0.02	0.71	0.10
องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA)				
การนำองค์กร (LEADER)	0.75		0.57	0.09
การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (STRATE)	0.79		0.63	0.08
การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (STAKHOL)	0.86	0.02	0.73	0.15
การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (ANALYS)	0.90	0.03	0.82	0.41
การมุ่งเน้นบุคลากร (HUMAN)	0.89	0.03	0.79	0.21
การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ (SYSTEM)	0.88	0.03	0.77	0.17
ผลลัพธ์การดำเนินการ (RESULT)	0.89	0.03	0.80	0.34

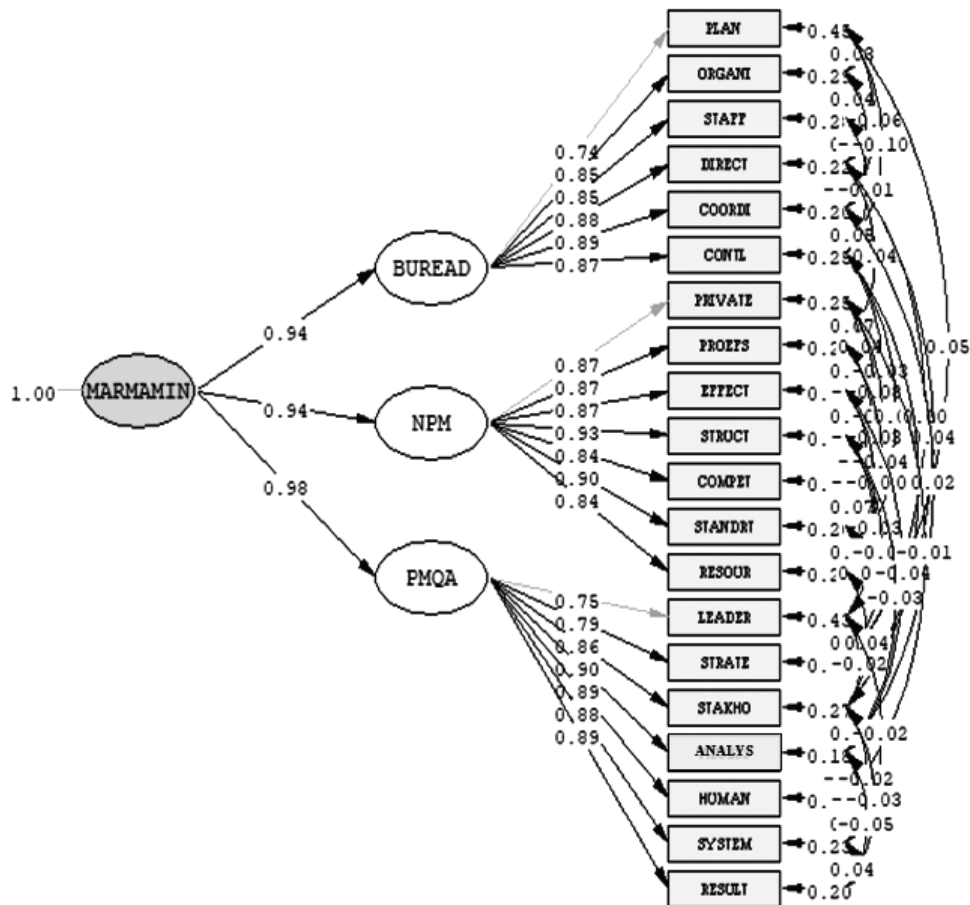
ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลของประเทศไทย (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ		R ²	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
	B	SE		
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง				
องค์ประกอบตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเล (MARMAMINDI)				
องค์ประกอบหลักด้านการบริหารระบบราชการ (BUREAD)	0.94	0.06	0.89	0.11
องค์ประกอบหลักด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM)	0.94	0.05	0.88	0.12
องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA)	0.98	0.06	0.95	0.05
χ ² = 116.34	df = 117	χ ² /df = 0.99	P = 0.50	
GFI = 0.97	AGFI = 0.95	RMR = 0.00	RMSEA = 0.00	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (P<.01)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลของประเทศไทย พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 116.34 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 117 ค่า P-value เท่ากับ 0.50 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.95 ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.00 ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (RMR) เท่ากับ 0.014 (ภาพที่ 2)

ตอนที่ 3 ความเป็นไปได้ในการนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ดำเนินการ ผลของการพิจารณาระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญบริหารระดับสูง ซึ่งมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหาร จำนวน 10 คน เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของความเป็นไปได้ในการนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไปดำเนินการ ในภาพรวมทั้ง 3 องค์ประกอบหลัก พบว่า มีระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ และการบริหารระบบราชการ ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

Chi-Square=116.34, df=117, P-value=0.49991, RMSEA=0.000

ภาพที่ 2 แสดงโมเดลตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เสี่ยงสูญพันธุ์ด้วยนมในทะเลของประเทศไทย

ตารางที่ 2 ผลการพิจารณาระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไปดำเนินการ

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเป็นไปได้
การบริหารระบบราชการ	3.88	.66	มาก
การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่	4.14	.82	มาก
การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ	4.09	.73	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.05	.74	มาก

การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลของประเทศไทย ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย และ 84 ตัวบ่งชี้ได้พัฒนาขึ้นโดยเฉพาะกับการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงแนวทางการนำตัวบ่งชี้ไปดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ควรมีตัวบ่งชี้ใดเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการทำงานมากน้อยแตกต่างกัน การปฏิบัติงานจริงจึงต้องคำนึงถึงบริบทจริงร่วมกับการใช้ตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดีมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้นต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

การบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลของประเทศไทย มีองค์กรภาครัฐเป็นหน่วยงานในการดำเนินงานเป็นหลัก โดยมีการกิจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ รวมถึงสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลที่ปัจจุบันประสบกับสภาวะการลดจำนวนอย่างต่อเนื่อง มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์อย่างมาก การดำเนินการตามภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันและยุทธศาสตร์ชาติซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญแก่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้หน่วยงานโดยเฉพาะภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง การดำเนินงานต้องอาศัยกฎหมายหลายฉบับ และต้องได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชนที่ต้องมีส่วนร่วมเพื่อให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน

การบริหารงานโดยหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบัน พบปัญหาในการดำเนินงานอยู่หลายประการ ทำให้

ไม่สามารถขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพตามความต้องการและไม่ตอบสนองสถานการณ์ได้มากนัก เช่น ปัญหาด้านระบบโครงสร้างปัญหาด้านการบริหารจัดการ ปัญหาอื่น ๆ เช่น การขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางกับการทำงานนั้น แม้กระทั่งปัญหาทัศนคติ และค่านิยมดั้งเดิมที่ไม่เปิดโอกาสให้มีการแสดงศักยภาพได้เต็มที่เพราะให้ความสำคัญกับลำดับอาวุโส และสายการบังคับบัญชา เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ ในการบริหารงานของระบบราชการมีผลอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานด้านอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเล อันเนื่องจากการอนุรักษ์ และฟื้นฟูจำเป็นต้องรีบเร่งดำเนินการ (Rapidly) เพราะจากสถิติการเสียชีวิตการมาเกยตื้นยังมีจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องดำเนินงานด้วยองค์กรที่มีความคล่องตัว และปรับตัวต่อการปฏิบัติงานได้รวดเร็ว อีกทั้งต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise) ที่ให้คำแนะนำได้อย่างถูกต้อง และตรงประเด็น นอกจากนี้ การดำเนินการจะต้องมีทิศทางที่ชัดเจน (Direction) เพราะการอนุรักษ์สัตว์มีกระบวนการที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับปัจจัยอีกหลายอย่าง การบรรลุถึงเป้าหมายบนพื้นฐานการมีมาตรฐานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งด้วย

จากผลการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเลของประเทศไทย พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทำให้เห็นถึงองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการบริหารงาน ประกอบด้วย องค์ประกอบหลักด้านการบริหารระบบราชการ องค์ประกอบหลักด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และองค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ช่วยให้เห็นลำดับความสำคัญและขอบข่ายความสัมพันธ์ในการพิจารณาถึงตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องพิจารณาถึงรายละเอียดในการนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมในทะเล ดังนี้

1. องค์ประกอบหลักด้านการบริหารระบบราชการ (BUREAD) เมื่อพิจารณาตามน้ำหนักองค์ประกอบผลการวิจัยพบว่า การประสานงาน มีค่าน้ำหนักมากที่สุด เพราะว่าการประสานงานที่ดีช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่นและรวดเร็ว ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับทุกคนในองค์กร ทำให้ทุกคนมีความเข้าใจถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้ดียิ่งขึ้น ช่วยประหยัดเวลาและงบประมาณในการทำงาน ทำให้มีประสิทธิภาพเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของงานมากขึ้น และยังสร้างความสามัคคีทำให้เกิดความเข้าใจอันดี อีกทั้งช่วยจัดข้อขัดแย้งในการทำงาน ป้องกันการก้าวร้าวหน้าที่ ลดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน เกิดการทำงานเป็นทีม สร้างความสำนึกในการรับผิดชอบร่วมกัน รวมถึงเข้าใจข้อเท็จจริงและปัญหาของหน่วยงาน นำไปสู่การกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และแนวทางการปรับปรุงงานต่อไป (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2553) นอกจากนี้ยังมีการนำเทคโนโลยีมาอำนวยความสะดวกในการประสานงานมากขึ้น ซึ่งมีผลต่อการประสานงานทั้งในทางบวกและทางลบ ดังนั้นการประสานงานจะต้องทำอย่างระมัดระวัง ซึ่งปัญหาสำคัญที่แท้จริงมีสาเหตุมาจากตัวบุคคล การแก้ปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคคลก็ทำให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ (จักรวาล สุขไมตรี, 2561)

2. องค์ประกอบหลักด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การปรับโครงสร้างองค์กรให้เล็กลง มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเนื่องจากหลักการสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้น เป็นการมุ่งเน้นการลดขนาดขององค์กรให้มีความคล่องตัวเพื่อสะดวกรวดเร็ว มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกองค์กร พร้อมกับพัฒนาระบบการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ทันสมัย โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ (สมพงษ์ เกศานุช, จานง ผมไผ, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, สัญญา เคนาภูมิ และ พระราชรัตนาลงกรณ์, 2560) ดังนั้น การบริหารงานด้าน

การอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลจำเป็นต้องอาศัยความคล่องตัวขององค์กรอย่างมาก เนื่องจากต้องปฏิบัติงานกับสิ่งมีชีวิตที่หากเกิดความล่าช้าเพียงโดยมมีผลต่อสัตว์เหล่านั้นได้มากเช่นกัน

3. องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การจะพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดผลอย่างกว้างขวาง และสามารถปฏิบัติได้อย่างทั่วทั้งองค์กรควรมีผู้เชี่ยวชาญหรือมีที่เลี้ยงให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการในระบบราชการ และควรผสมผสานระบบคุณภาพให้เป็นเนื้องานในระบบราชการปกติ (สรวิชัย เปรมชื่น, 2559) โดยเฉพาะการปฏิบัติงานกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเลจำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่สามารถสร้างองค์ความรู้ และมีมาตรฐานในการทำงานที่สามารถวัดได้ อีกทั้งให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนาแนวทางการบริหารงานที่มีคุณภาพได้

ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐมีความซับซ้อนเชิงโครงสร้าง แม้จะมีความพยายามในการปรับปรุง แต่กลับมีการขยายโครงสร้างมากขึ้น และจากระบบการทำงานที่เน้นการปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบตามโครงสร้างองค์กร ยึดติดกับกฎระเบียบและสายการบังคับบัญชา การพัฒนาระบบราชการไทยจึงต้องปรับให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวางระบบบริหารงานราชการแบบบูรณาการที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกในทุก ๆ สถานการณ์ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) จึงเป็นกระบวนทัศน์ที่นำมาใช้ดำเนินการเพื่อให้มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น โดยเน้นการจัดการแบบเอกชน ต้องควบคุมผลผลิตที่ต้องใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีมาตรฐานและวัดผลงานได้ชัดเจน โดยต้องจัดให้มีผู้ชำนาญการที่สามารถให้คำแนะนำ เพื่อเปลี่ยนภาครัฐให้แข่งขันกันมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ยังถูกมองว่าขาดความเป็นรูปธรรมในการดำเนินการ ดังนั้นการนำระบบการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐมาใช้เสริมเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้ชัดเจนโดยการปรับปรุงองค์กรให้ครอบคลุมทั้ง 7 ด้าน ซึ่งคำถามเหล่านี้จะผูกโยงกันเป็นกรอบการบริหารผลการดำเนินการที่มีการบูรณาการ ทำให้ส่วนราชการจัดการเรื่องทรัพยากรให้สอดคล้องกัน ค้นหาคู่แข่งและโอกาสในการพัฒนาการปรับปรุงการสื่อสาร การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งบรรลุเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ท้ายที่สุดแล้ว ส่วนราชการก็จะก้าวหน้าสู่ความเป็นเลิศในการบริหารจัดการต่อไป

ดังนั้น การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยนมในทะเลของประเทศไทย ประกอบด้วย การบริหารระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่สามารถรองรับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐที่ประเมินการทำงานได้อย่างมีมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากการศึกษาพบว่าการบริหารระบบราชการ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ มีผลต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยนมในทะเลของไทย ดังนั้น การดำเนินนโยบายที่มีผลต่อการบริหารงานของภาครัฐจึงต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบเหล่านี้ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึง

องค์ประกอบใหม่ที่เกิดขึ้นได้ เช่น การบริหารงานภาครัฐบนฐานอิเล็กทรอนิกส์ องค์ประกอบเกี่ยวกับอิทธิพลของหน่วยงานอื่นที่อาจมีผลกระทบด้านนโยบาย การนำนโยบายไปสู่การบริหารหน่วยงาน ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบให้รอบด้าน เพราะการบริหารงานย่อมมีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่ง และเนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีวิธีการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานแตกต่างกันไปตามลักษณะของหน่วยงานหรือวัฒนธรรมองค์กร เพราะฉะนั้น การนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้ต้องอาศัยการประสานงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานให้ไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ผลจากการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารองค์กรภาครัฐด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยนมในทะเลของประเทศไทย พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบย่อยมีขนาดที่ใกล้เคียงกัน โดยที่การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด และมีความแปรผันร่วมกับโมเดลมีค่าสูงถึงร้อยละ 95 ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานภาครัฐ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางการประยุกต์ผลการวิจัยสู่ระดับปฏิบัติการเพื่อค้นหาตัวบ่งชี้เชิงลึกที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารได้ ซึ่งควรนำองค์ประกอบย่อยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกเข้ามาศึกษาด้วย เช่น สภาพแวดล้อมของการบริหาร สภาพแวดล้อมจริงของการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถอธิบายถึงบริบทของการปฏิบัติงานได้เฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2558). รายงานประจำปี 2558. กรุงเทพฯ: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง.
- กาญจนา อุดุลยานุกุล, สุรศักดิ์ ทองสุกดี, ธีรวัตร เปรมปรี และเผ่าเทพ เชิดสุขใจ. (2557). คู่มือการจำแนกชนิดสัตว์ทะเลเสี่ยงสูญพันธุ์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- จักรวาล สุขไมตรี. (2561). เทคนิคการประสานงานในองค์กร. วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์, 5(2), 263-275.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพการบริหารและการจัดการเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2551). การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมิน. ใน การประชุมวิชาการเปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.
- เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์, ศรีณีย์ เพ็ชรพิรุณ, สมิต ธรรมเชื้อ, โกมล จิรัชย์สุทธิกุล, พวงทอง อ่อนอุระ, สุมาลี สุขदानนท์, ...วันชัย จันทระเลียด. (2550). โครงการสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของประเทศไทยกับการใช้ทะเลอย่างยั่งยืน (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ ขอเกียรติวงศ์, นฤมล กรณิตนันท์ และสุพจน์ จันทราภรณ์ศิลป์. (2547). ปริมาณโลหะหนักที่พบในเนื้อเยื่อของวาฬในน่านน้ำไทย (เอกสารวิชาการฉบับที่ 1/2547). กรุงเทพฯ: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง.
- สมพงษ์ เกศานุช, จานง ผมไผ, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, สัญญา เคนาภูมิ และพระราชรัตนาลงกรณ์. (2560). การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่: ทิศทางการกำหนดกระบวนการทัศน์ในการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย. ธรรมทรรศน์, 17(2), 173-185.
- สรวินัย เปรมชื่น. (2559). คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในระบบราชการไทย. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, 9(1), 38-57.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2553). เทคนิคการประสานงาน (เอกสารความรู้ สดร. ลำดับที่ 18). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- สุวิมล ติรกันนท์. (2555). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2560). รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2559. กรุงเทพฯ: บริษัท ลายเส้น ครีเอชั่น จำกัด.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). ข้อมูลตัวชี้วัด "พื้นที่กีดเซาะชายทะเล". สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562, จาก http://www.onep.go.th/env_data/2016/01_31/
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ปีที่ 2 (12 กันยายน 2558-12 กันยายน 2559). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Cairns, M.A. & Lackey, R.T. (1992). Biodiversity and Management of Natural Resources: The Issues. *Fisheries*, 17(3), 6-10.
- Titus, T.R. (1992). Biodiversity the Need for the Natural Policy. *Fisheries*, 17(3), 31-34.
- Upton, H. F. (1992). Biodiversity and Conservation of the Marine Environment. *Fisheries*, 17(3), 20-25.